

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI TALABA VA O'QUVCHILARNING
MA`NAVIY YUKSALISHIGA KO'MAKLASHISH MARKAZI

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI YOSHLAR SIYOSATI VA SPORT VAZIRLIGI
YOSHLAR ISHLARI AGENTLIGI TOSHKENT SHAHAR BOSHQARMASI

O'ZBEKISTON YOSHLAR ITTIFOQI
TOSHKENT SHAHAR HUDUDIY KENGASHI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI FANLAR AKADEMIYASI HUZURIDAGI
O'ZBEKISTONNING ENG YANGI TARIXI MASALALARI BO'YICHA
MUVOFIQLASHTIRUVCHI-METODIK MARKAZ

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI INVESTITSIYALAR, SAVDO VA SANOAT
VAZIRLIGI O'ZBEKISTON TEXNIK JIHATDAN TARTIBGA SOLISH AGENTLIGI
RESPUBLIKA YOSH OLIMLAR KENGASHI

“SIFATLI TA'LIM – TARAQQIYOT POYDEVORI”

mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy
konferensiya to'plami

2023-yil 20-aprel

"Sifatli ta'lism - taraqqiyot poydevori" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya to'plami // Toshkent, 2023-yil 20-aprel. - 1326 b.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 30-avgustdagи "Yoshlarni ilm-fan sohasiga jalb etish va ularning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4433-sonli Qarorida belgilangan vazifalar ijrosini ta'minlash, 2023-yil "Insonga e'tibor va sifatli ta'lism yili" munosabati bilan O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lism, fan va innovatsiyalar vazirligi Talaba va o'quvchilarning ma'naviy yuksalishiga ko'maklashish markazi, Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti, O'zbekiston Respublikasi Yoshlar siyosati va sport vazirligi Yoshlar ishlari agentligi Toshkent shahar boshqarmasi, O'zbekiston Yoshlar ittifoqi Toshkent shahar hududiy Kengashi, O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzuridagi O'zbekistonning eng yangi tarixi masalalari bo'yicha muvofiqlashtiruvchi-metodik markaz, O'zbekiston Respublikasi investitsiyalar, savdo va sanoat vazirligi O'zbekiston texnik jihatdan tartibga solish agentligi, Respublika Yosh olimlar Kengashi hamkorligida "**Sifatli ta'lism - taraqqiyot poydevori**" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya o'tkazildi.

Mazkur konferensiya to'plamida uch yuz ellikdan ortiq maqolalar jamlangan.

Tahrir hay'ati:

Olima Ergasheva – biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Qodirjon Abdurahimov – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Mansur Aytbayev – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Jamshid Yusubov – siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Kamoliddin Jabborov – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Serobjon Yuldashev - falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Baxtiyor Mamasoliyev – fizika-matematika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Surojbek Sultonov – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Jaloliddin Yusubov – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;
Umid Menglikulov – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);
Rasul Ro'zmetov – katta o'qituvchi;
Bekzod Ernazarov – katta o'qituvchi;
Sarvar Jumayev – o'qituvchi.

Tashkiliy qo'mita kotibi:

Ulug'bek To'xtayev – O'zbekiston Milliy universiteti Yoshlar ittifoqi boshlang'ich tashkiloti yetakchisi

Maqolalarning to'g'ri va aniqligiga mualliflar mas'uldir.

MARK TVEN IJODI HAQIDA MULOHAZALAR

Ganiyeva Orzigul Xayriddinovna
BuxDU f.fff.d. (PhD)

Azimova Dilnoza Axmedjonovna
BuxDU 2-bosqich magistranti

Mark Tven Amerika adabiyotiga o'zining oddiy xalqga nisbatan hamdardlik bilan sug'orilgan asarlari bilan kirib keldi, muallif qahramonlarini ideallashtirish intilishida bo'lindi. Aksincha, u oddiy xalqning ruhoni va siyosatchilarning qurboni ekanini yaxshi tushunib, qahramonlarining sodda, ishonuvchan, jahldor va shavqatsiz kabi oz'iga xos sifatlari sabab jamiyatning qurboniga aylandi. Mark Tven qaysi janrda ijod qilmasin, u oddiylikni, borliqning go'zalligini, sofligini qadrladi. U hayotning eng murosasiz tomonlarini tasvirladi, ammo uning kuchli mutoyibanamo uslubi tufayli mazkur asarlar kitobxonlarning ko'ngliga tez y'ol topa oldi.

Yuqorida aytilganidek, Mark Tven turli janrlarda ijod qildi. Uning asarlarida ham davr muammolariga oid ma'lumotlar, ularga adibning munosabati, kinoyali jihatlari, orzu-umidlar, kitobxon bilan sirli suhbat qurish kabi barcha jihatlar qamrab olindi. Mark Tvenning dastlabki novellalari asosan gazetada nashr qilindi¹⁵⁰. Misol tariqasida, "Kalaverasdag'i mashhur qurbaqa" uni butun dunyoga mashhur qildi. Asosan yozuvchining oddiy va axmoq, ammo dono va oliyjanob qahramonlari tez fursatda xalq orasida mashhurlikga olib keldi. Uning novellalari hazil bilan sug'orilgan bo'lib, hazil-mutoyiba orqali u jamiyatda hukmron kuchlarning salbiy jihatlari, ularning jabrdiyda xalqga yetkazayotgan jarohati kabi og'riqli masalalarni yoritib bera oldi.

Mark Tven novellalarida yumoristik ruh ustuvorlik qiladi, muallif aynan kulgi orqali ijtimoiy illatlarga nisbatan munosabatini ifodalaydi. Uning qahramonlari kitobxonning ko'z o'ngida yosh boladan yetuk insonga aylanadi. Bu evrilish aynan ularning hayotdan olgan saboqlari natijasida amalga oshadi. "Odam Ato va Momo Havoning kundaligi", "Shayton bilan kelishuv", "U tirikmi yoki o'lik", "Sirli notanish" kabi qator novellalari fikrimizning isboti bo'la oladi.

Mark tven o'z ijodi davomida ko'plab Yevropa shaharlarini aylanib chiqdi va ushbu sayohatlari ijodida o'z aksini topadi. Adib bir asarida, AQSH jamiyatini qattiq qoralaydi, ya'ni o'z ma'naviy qiziqishlarini amalga oshirishmayotgani, hayotdan zavqlanib yashashmayotganidan nadomatini aks ettiradi. "Yevropada odamlar dam olish nimaligini bilishadi. Amerikadagi, odamlar doimo shoshishadi – bu yomon emas, lekin kunduzgi mehnatni tugatgach, biz yana ish haqida o'ylaymiz", deya ta'kidlaydi yozuvchi¹⁵¹. Uning "Yevropa bo'y lab piyoda sayohat",

¹⁵⁰Bo'riboy Axmedov "Ulug'bek" . "Yosh gvardiya" 1989-yil 145-bet.

¹⁵¹Bo'riboy Ahmedov "Ulug'bek" "yosh Gvardiya" 1989-yil 156 bet.

“Ekvator bo'ylab” kabi sarguzasht kitoblari tilining soddaligi, g'oyasining sermazmunligi bilan ajralib turadi.

Mark Tven ijodida avtobiografik jihatlar ham e'tiborni tortadi. Garchi nosir “Avtobiografiya”, “Missisipidagi hayot” kitoblarida shaxsiy hayoti tasvirini maqsad qilgan bo'lsa ham, o'z shaxsiyatini hikoyaning asosiy obyekti qilib olmaydi, lekin muallif nuqtai nazari, dunyoqarashi, o'ziga xos tili har bir qatorni badiiylik bilan boyitadi. Yozuvchi mana shunday jiddiy janrda ham fantaziya va tasavvurga erkinlik beradi. Mark Tven nimani o'ylagan bo'lsa, miyasiga qanday fikr kelgan bo'lsa, takror va xronologik voqealarning buzilishidan qo'rqlay erkin ifoda usulida bayon qiladi. O'zining avtobiografik asarlarida yozuvchi Amerika hayotining manzarasini, xalq taqdirini milliy g'oya bilan bog'lagan kishilarni ham og'riq, ham nafrat hamda muhabbat bilan tasvirlaydi.

Mark Tven ijodida “Tom Soyerning sarguzashtlari” hamda “Geklberri Fanning sarguzashtlari” asarlari alohida o'rinni egallaydi. Mazkur romanlarda haqiqat va fantaziyaning badiiy aralashmasi, muallifning o'ziga xos badiiy mahoratini ko'rish mumkin. Asar qahramonlari oddiy bolalar, ammo ularning hayajonli sarguzashtlari kitobxonni o'ziga jalb qiladi. Bolakaylarning birda shodon, birda qayg'uli taqdiri hamma zamonlar uchun birday dolzarb tuyg'ularning ifodasi ekani ayonlashadi. Roman o'z hayotiga nazar tashlashni istagan voyaga yetmagan o'quvchilarni yoqimli xotiralari bilan o'ziga jalb qiladi. Mark Tven nafaqat bolalar hayotini, balki yoritilgan davrning oddiy odamlari hamda kundalik hayotiy dunyosini gavdalantiradi.

Xulosa qilib aytganda, Mark Tven ijodi turli janrlarga mansub ekani bilan ahamiyat kasb etadi. Muallif qaysi janrda, qaysi yo'nalishda asar yaratmasin, xalq dardi, ruhiyati hamda qismatini tasvirlashga, ularni qiynagan muammolarga chora izlashga harakat qildi. Adib asarlari hayotiyligi, haqqoniyligi, humoristikligi va soddaligi bilan ko'plab kitobxonlarning diqqatiga sazovor bo'ldi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Zasurskiy Ya. “M.Tven i ego rol v razvitii Amerikanskoy realisticheskoy literaturi”. – M.: Izdatelstvo MGU, 1984. – S. 504.
2. Romm A.S. “Mark Twain”, - M, 1977, S..
3. Ashmore W. Mark Twain. – N.Y.: AV2 by Weigl, 2015. – P.35.

SIFATLI TA'LIM - TARAQQIYOT POYDEVORI

G'ofurov Otabek

O'zbekiston Milliy universiteti Sotsiologiya yo'nalishi talabasi

Kirish. Bugungi rivojlanib borayotgan yurtimizda asosiy va yetakchi o'rinni egallagan sohalardan biri bu ta'lim hisoblanadi. Sifatli ta'lim esa har bir sohaning asosiy poydevoridir. Bugungi kunda yurtboshimiz tomonidan biz yoshlarga har

Baxromov S., Dadabayev S., To'xtasinov M., Muydinov L. Lokal interpolyatsion kubik splayn funksiyalarini ulanish tugun nuqtalarida uzluksizligini tahlil qilish.....	172
Baxtiyorov J. Ta'lism - najot.....	176
Bahromjonova D. Keys-stadi texnologiyasi-o'quv motivatsiyasini rivojlantirish omili sifatida.....	180
Begbo'tayev A., Shaxobiddinov Sh. Ta'lism jarayonini boshqarishda axborot texnologiyalarining roli.....	183
Bektemirova B., Saidjalilova D. Biriktiruvchi to'qima differensiallashmagan displaziysi og'irlik darajalarining akusherlikdagi ahamiyati.....	188
Bekchanov Z. Insonning "mustaqil irodasi"ni namoyon qilib yashashi borasidagi falsafiy qarashlar.....	190
Бобомуродов Э., Буриев О., Жовлиев Ж. Индивидуальное идеологическое воспитание молодежи – надежный практический инструмент повышения эффективности идеологической профилактики.....	193
Бобомуродов Э. Ответственность молодежи в осуществлении идеологической безопасности.....	197
Бозорова Ш. Мафкуравий профилактика – ёшларнинг фуқаролик масъулиятини ошириш ва такомиллаштиришнинг тезкор амалий услугуб ва воситаси масалаларига доир.....	202
Bo'tayev U., Sharopova M. Rivojlangan davlatlarda yoshlar ongida milliy g'oyani singdirish tajribasi.....	207
Vafoyeva M. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini yakka tartibda tarbiyalashda o'qituvchining faoliyati.....	211
Валикулов Ю. Роль стратегии действий по дальнейшему развитию Республики Узбекистан на 2017–2021 годы – как духовной силы, поднявшей независимость страны на новый уровень.....	222
Гаипова С. Зарубежный опыт в области корпоративного имиджа и антикризисных коммуникаций и вопросы его применения в практике Узбекистана.....	229
Гайибова Н., Абдугаффарова М. Воспитание молодежи современного Узбекистана для счастья и великого будущего.....	233
Ganiyeva O., Azimova D. Mark Tven ijodi haqida mulohazalar.....	238
G'ofurov O. Sifatli ta'lism-taraqqiyot poydevori.....	239
G'afurova M. Ma'naviy yuksalishga erishish – bugungi kunning muhim vazifasi.....	242
G'ulomova D., Baltabaeva M. "Padarkush" yoki tariximizning ayanchli voqealari haqida ilmiy tahlil.....	245
Daliyeva L. Feruza konlarining kelib chiqishi haqida umumiyl fikrlar.....	250
Daliyeva L. Ayakashi namoyondasi feruzasi turlari va moddiy tarkibining o'ziga xos xususiyatlari.....	254